

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМУ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ МАГІСТРАТУРИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 032 ІСТОРІЯ ТА АРХЕОЛОГІЯ

Квітковський В. І., Хряпін Е. О., Руднік Д. Г.

Сучасний стан розвитку вищої освіти в Україні передбачає оволодіння здобувачем комплексом компетенцій, які є вирішальною складовою портфолію молодого фахівця. Одне з провідних місць серед таких компетенцій посідає здатність до самостійної наукової роботи. Провідне значення наукова складова набуває на другому (магістерському) рівні вищої освіти. Завдання наукової роботи визначене у Законах України «Про освіту» (2017 р.), «Про вищу освіту» (2014 р., зі змінами та доповненнями від 28.07.2022 р.), Проєкті концепції розвитку освіти України на період 2015–2025 рр. (2014 р.), Обласній програмі розвитку освіти «Новий освітній простір Харківщини» на 2019–2023 рр. (Рішення обласної ради від 06.12.2018 р. № 817–VII XVIII сесії VII скликання).

Вагому роль у формуванні фахівця гуманітарного спрямування, зокрема, історичного профілю, має кафедра закладу вищої освіти. Кафедра є базовим структурним підрозділом вищої школи та має аксіологічну значущість: тут формується та вдосконалюється викладацький колектив; складається методичне забезпечення навчального процесу; визначаються наукові інтереси й основні напрямки наукових досліджень; ведеться робота зі здобувачами; здійснюється процес виховання [1, с. 17]. Завідувачі кафедр та науково-педагогічні працівники відповідають за отримувані науково-інноваційні розробки та показники, забезпечують наукову спрямованість бакалаврських та магістерських робіт, залучають кращих студентів до роботи наукових шкіл [3, с. 14, 16].

У Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради з 2022 р. було розпочато набір здобувачів на другий (магістерський) рівень вищої освіти спеціальності 032 Історія та археологія. Започаткування нової освітньо-професійної програми (ОПП) викликане необхідністю підготовки спеціалістів з історії та археології, працівників науково-дослідницьких, музейних,

пам'яткоохоронних, освітніх, державних установ, фахівців, які здатні вирішувати складні задачі науково-дослідницького та інноваційного характеру. ОПП орієнтована на підготовку фахівців для Харківської області, що зумовлює акцент програми на регіональній історії [2].

Колектив кафедри історії та суспільно-економічних дисциплін відповідає за забезпечення освітніх та наукових компонентів ОПП. До складу кафедри входять два доктори наук та вісім кандидатів наук. Викладачі кафедри мають надзвичайно широке коло наукових інтересів, що дозволяє охопити широкий спектр наукових проблем. Виконання магістерської роботи здобувачем передбачає індивідуалізований підхід до наукового керівництва та підбору теми. Вибір теми обов'язково враховує інтереси самого здобувача, його пропозиції, особисте бачення проекту майбутньої роботи та наукової спеціалізації перспективного наукового керівника. Такий підхід є неодмінною умовою якісного написання роботи, адже виконання нецікавої теми перетворюється на примусову працю з нульовою користю.

Здобувачі протягом навчання на освітньому рівні бакалавра активно долучалися до наукової роботи. Так, на кафедрі діє два наукових студентських гуртки: «Дослідник» та «Історія Слобожанщини» (до 2022 р. – «Прометей»). Засідання гуртка присвячені не тільки актуальним проблемам історії рідного краю, України та світу, але й мають практичне значення – здобувачі засвоюють навички самостійної пошукової роботи та методики наукових досліджень. Результати їхньої діяльності проходять апробацію на різноманітних конференціях регіонального, всеукраїнського та міжнародного рівня та на всеукраїнських та регіональних конкурсах наукових робіт (переможні місця у 2019 р. та 2021 р.). Робота у гуртках, наукові студії та публікаційна активність формують підвалини наукового інтересу здобувача, який він має змогу найбільш повно розкрити у магістерській роботі.

Пріоритетні напрямки наукових досліджень здобувачів та викладачів відповідають спеціалізації ОПП, перспективним напрямам в галузі історії та археології. Так, зокрема колективом кафедри та здобувачами розробляються такі тематики:

- салтівсько-маяцька археологічна культура та культурно-історична спільнота;
- середньовічна археологія;
- старожитності золотоординського періоду;
- історія заселення і розвитку Слобожанщини XVII–XVIII ст.;
- історія соціально-економічного розвитку Сходу України періоду модерну;
- історія сільського господарства та техніки землеробства України новітнього часу;
- соціальна історія;
- філософія історії;
- військова історія та історія фортифікації;

- історія держави і права України;
- історія освіти та видатні освітяни Харківщини;
- нова історія країн Західної Європи.

Таким чином, науково-дослідна робота не тільки є обов'язковою складовою підготовки магістра-історика, але й виконується на актуальну історичну тематику, яка показує тяглість та неперервність історичного процесу, робить внесок у розкриття малодосліджених питань української та світової історії.

Список використаних джерел

1. Іванова К. А., Лантух А. П. (2019). Кафедра як креативний засіб реалізації завдань вищої школи // Інноваційна педагогіка : наук. журн. Вип. 9, т.1, С. 16–20.
2. Освітньо-професійна програма «Історія та археологія» Другого рівня вищої освіти : затверджено рішенням Вченої ради Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради, протокол № 11 від 15.06.2022 р. URL: <http://www.hgpa.kharkov.com/wp-content/uploads/2019/opp/2022/magistr/hystory.pdf>.
3. Стратегія розвитку Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради» до 2025 року : Схвалено Вченою радою, протокол № 5 від 18 грудня 2019 р. 21 с.